

ПЕРИОДИЧЕН ИЗВЕШТАЈ

31 март – 19 април 2016

22 април 2016

I. КРАТОК ОСВРТ

- На 15 април беа распишани предвремените парламентарни избори за 5 јуни. Главната опозициска партија и околу 20 помали партии ја најавија својата намера да ги бојкотираат изборите, сметајќи дека клучните услови од Договорот од Пржино не се исполнети, особено прочистувањето на избирачкиот список, реформите во медиумите и одвојувањето на партиските од државните активности.
- Политичката клима се влоши по 12 април, кога претседателот Иванов ги помилува сите обвинети, лица под истрага и лица осомничени за вмешаност во т.н. „скандал со прислушувањето“. Сите поголеми политички партии го осудија помилувањето и го повикаа претседателот да ја отповика својата одлука.
- Изборниот законик беше значително изменет во ноември, 2015 година. Додека ваквите измени се одговор на претходните препораки на ОБСЕ/ОДИХР и претставуваат обид за подобрување на Законикот, неколкумина соговорници на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР нагласија дека целосното спроведување на Законикот е подеднакво важно. Некои забележаа дека задоцнетите измени може негативно да влијаат на начинот на кој чинителите во изборниот процес го разбираат исполнувањето на своите функции.
- Во новиот состав на Државната изборна комисија (ДИК) влегуваат тројца независни експерти, заедно со претседателот и заменикот, како и шесте политички именувани лица. Од деветте члена на ДИК, две се жени и тројца се од албанска национална припадност.
- ДИК работи во напната политичка атмосфера и нивните долги седници привлекуваат значително внимание од медиумите. На 15 април, ДИК донесе одлука дека се подготвени за спроведување на „фер и демократски избори“. Претседателот на ДИК и двајца претставници на опозицијата одбија да учествуваат во гласањето.
- ДИК сега е единствен носител на обврската за одржување на избирачкиот список. Во февруари, ДИК започна процес на прочистување на избирачкиот список, со вкрстена проверка на различни бази на податоци, како и со спроведување на теренски проверки. Соговорниците на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изјавија дека процесот бил сложен, со методолошки предизвици и потреба од големи ресурси.
- Додека законската рамка овозможува рамноправен третман на политичките партии од страна на медиумите, повеќето соговорници на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изразија загриженост за влошувањето на слободата на медиумите поради политичкиот притисок и мешањето на сопствениците на медиумите во работата на новинарите. Тие, исто така, ја нагласија потребата од суштински реформи. На 4 април, Собранието ги отфрли предлог-

амандманите за законската регулатива за медиуми, предложени од страна на здружените организации на граѓанското општество.

- Граѓанските организации за набљудување на избори, МОСТ и ЦИВИЛ, ја најавија својата намера да ги набљудуваат изборите. На 5 април, финансиската полиција започна истрага за активностите на МОСТ, и некои соговорници на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изразија сомнеж за тајмингот на ваквата истрага.

II. ВОВЕД

На официјална покана и врз основа на препораките на Мисијата за проценка на потребите, спроведена од 2 до 5 ноември 2015 г., Канцеларијата на ОБСЕ за демократски институции и човекови права (ОБСЕ/ОДИХР) на 31 март воспостави Набљудувачка мисија за избори (НМИ), за набљудување на предвремените парламентарни избори на 5 јуни¹. НМИ, на чело со амбасадорот Јан Петерсен, ја сочинува главен тим од 12 члена, со седиште во Скопје, и 24 долгорочни набљудувачи (ДН), кои беа распоредени низ целата земја на 13 април. Членовите на Мисијата се избрани од 21 земја-учесничка на ОБСЕ. Од земјите-учеснички беше побарано да испратат 300 краткорочни набљудувачи за набљудување на дејствијата на денот на изборите.

III. ПОЗАДИНА И ПОЛИТИЧКИ КОНТЕКСТ

Последните парламентарни избори се одржаа на 27 април 2014 г., по што беше формирана Влада од страна на коалицијата на Внатрешната македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) со 61 пратеник и Демократската унија за интеграција (ДУИ) со 19 пратеници. Опозицијата ја сочинуваа Социјал-демократскиот сојуз на Македонија (СДСМ), со 34 пратеници, и Демократската партија на Албанците (ДПА), со 7 пратеници. Националната демократска преродба и Граѓанската опција за Македонија (ГРОМ) имаа по еден пратеник.

По изборите, СДСМ не ги прифати освоените мандати и ја бојкотираше работата на Собранието, наведувајќи дека изборите не се легитимни поради изборни измами, заплашување на граѓаните и несоодветно одвојување на државните и партиските активности. Политичката криза се влоши во февруари 2015 г., со т.н. „скандал со прислушување“ кога беа објавени компромитирачки прислушкувани разговори, кои наводно укажуваат на вмешаност од страна на владини и јавни службеници во корупција, изборна измама и злоупотреба на власта, што доведе до серија масовни протести. Претставниците на Европската комисија и Европскиот парламент посредуваа во постигнувањето политички договор помеѓу четирите најголеми партии, што резултираше во потпишувањето на Договорот од Пржино, на 2 јуни и Протоколот, на 15 јули.² Договорот повикува на „преоден период“ по кој треба да следат предвремени парламентарни избори, на 24 април 2016. Преодната влада беше инсталирана на 11 ноември, по што следуваа оставката на премиерот, на 15 јануари 2016 година.³

СДСМ на почетокот на 2016г. најави дека нема да учествуваат на изборите закажани за 24 април, наведувајќи дека условите од Договорот од Пржино не се исполнети, особено прочистувањето на избирачкиот список, медиумските реформи и одвојувањето на државните од партиските активности. На 23 февруари, амбасадорите на Европската унија (ЕУ) и САД во

¹ Види [претходни извештаи на ОБСЕ/ОДИХР](#) за поранешната југословенска Република Македонија.

² Види [Договорот од Пржино](#) и [Протоколот](#).

³ Датумот на оставката беше дел од Договорот од Пржино.

Скопје, објавија заедничката оценка, заклучувајќи дека иако има одреден напредок, не постојат услови за организирање кредибилни избори. Истиот ден, Собранието го одобри барањето на ДУИ за одложување на распуштањето на Собранието до 7 април.

Еден ден пред закажаното распуштање на Собранието, СДСМ најави намера за повлекување на своите претставници од преодната влада. Меѓутоа, ова прашање не беше ставено на дневен ред на Собранието⁴. На 7 април Собранието се распушти, и на 15 април претседателот на Собранието ги распиша изборите за 5 јуни. СДСМ, заедно со 13 други партии потпишаа Платформа за демократска Македонија, повикувајќи на спроведување на Договорот од Пржино, и најавија бојкот на овие избори.⁵

Политичката клима се влоши по 12 април, кога претседателот Ѓорге Иванов донесе одлука за помилување на сите обвинети, лица под истрага и лица осомничени за вмешаност во скандалот со прислушувањето.⁶ Сите поголеми политички партии го осудија помилувањето и повикаа претседателот да ја отповика својата одлука. Помилувањето предизвика протести и контра-протести, некои од нив и насилни.⁷ Овие неодамнешни настани дополнително ја влошија постоечката тензија и неизвесната политичка ситуација, и ја заострија реториката помеѓу партиите, особено помеѓу ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ.

IV. ПРАВНА РАМКА И ИЗБОРЕН СИСТЕМ

Изборите се регулирани со Уставот и Изборниот законик, како и со прописи усвоени од страна на Државната изборна комисија (ДИК).⁸ Изборниот законик беше донесен во 2006 г., но оттогаш претпре повеќекратни промени. По Договорот од Пржино, беше формирана работна група во која учествуваа ВМРО-ДПМНЕ, СДСМ, ДУИ и ДПА. Групата постигна консензус за изборната реформа во ноември 2015 и на 9 ноември Собранието усвои значителен број на амандмани.⁹

Амандманите се одговор на најголем дел од претходните препораки на ОБСЕ/ОДИХР, особено оние што се однесуваат на начелото на еднаквост на гласот при гласањето во странство, составот и надлежностите на ДИК, подеднакви услови за застапеност во медиумите во текот на изборниот период, зајакнување на известувањето за финансирањето на партиите и изборните кампањи и ревизијата, подобрување на механизмите на заштита за одвојување на државата од партијата, воведување рокови за судовите да одлучуваат за изборни спорови и разјаснување на дефиницијата за водење на кампања и периодот на кампањата.

Додека амандманите претставуваат обид да се подобри избирачкиот список, неколкумина соговорници на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР нагласија дека целосната имплементација на Законикот е подеднакво важна. Тие, исто така, изразија мислење дека задоцнетите измени

⁴ Според Деловникот на Собранието, владините оставки се ставаат на дневен ред за следната седница.

⁵ Уште седум други партии најавија бојкот, но не ја потпишаа платформата.

⁶ Вкупно 56 лица беа помилувани, вклучително и лидерите на ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ, поранешни владини функционери, политичари, кадар од Специјалниот обвинител и неколку бизнисмени.

⁷ За време на демонстрациите од 13 до 14 април, шестмина беа повредени, и неколку згради, меѓу кои и, Народната канцеларија на претседателот, беа оштетени. Подоцнежните демонстрации беа претежно мирни.

⁸ Во правната рамка исто така влегува Законот за политички партии, Законот за финансирање на политички партии, Кривичниот законик, Законот за медиуми и Законот за аудио и аудио-визуелни медиумски услуги.

⁹ Предлогот беше усвоен со 104 гласа ЗА од вкупно 123 (108 членови на Собранието беа присутни на гласањето).

може негативно да се одразат на разбирањето на новите одредби од страна на чинителите во изборниот процес, како и на нивната способност да ги извршуваат функциите.¹⁰

Од 120 до 123 пратеници во Собранието ќе се избираат според пропорционалниот изборен модел со затворени листи. Од овие, по 20 пратеници ќе се избираат во секоја од 6-те изборни единици со сличен број на гласачи.¹¹ Како резултат на амандманите на Изборниот законик од 2015 г., до 3 пратеници може да се избираат од една изборна единица надвор од земјата.¹²

V. ИЗБОРНА АДМИНИСТРАЦИЈА

Изборите се спроведуваат од страна на ДИК, 80 Општински изборни комисии (ОИК) и околу 3,500 Избирачки одбори (ИО), од кои 53 се во странство. Со Договорот од Пржино, составот на ДИК се зголеми од седум на девет членови, вклучувајќи и тројца независни експерти, избрани од Собранието по пат на јавен оглас. Политичките блокови на владејачките и опозициските партии во Собранието номинираа по три дополнителни члена. Новата ДИК беше назначена од Собранието на 16 декември 2015 г., пет месеци подоцна од наложеното со Договорот од Пржино. Претседателот на ДИК и неговиот заменик беа избрани од редот на непартиските членови.

ОИК се составени од пет члена, избрани по случаен избор од страна на ДИК, од редовите на вработените во државната и општинската администрација. Со оглед дека мандатот на постоечките ОИК истекува на 28 април, ДИК треба да назначи нови ОИК до истиот датум. ИО се составени од пет члена – тројца по случаен избор од редовите на вработените во јавната администрација и два члена – именувани од главните владејачки и опозициски партии. Подносителот на листата на кандидати има право да назначи набљудувач во секое тело на изборната администрација.

Изборниот законик овозможува правична застапеност на етничките групи и на половите во телата на изборната администрација. Од деветте члена на ДИК, две се жени и тројца се припадници на албанската националност. Додека според законот сите седници треба да бидат јавни, ДИК одржуваше работни седници кои беа затворени за медиумите и набљудувачите.

ДИК работи во тензична политичка атмосфера и нивните долги седници привлекуваат значително медиумско внимание. На 15 април, по разговорот помеѓу ДИК и амбасадорите на САД и ЕУ, ДИК одржа јавна седница и изгласа со шест гласа ЗА дека се подготвени за спроведување на „фер и демократски избори“. Претседателот на ДИК и двајца претставници на СДСМ одбија да гласаат и ја напуштија седницата.

¹⁰ Оддел II.2.6 од Комисијата на Советот на Европа за демократија преку правото (Венецијанска комисија) [Кодекс на добри практики за изборни прашања](#) 2002 г., препорачува дека „основните елементи на изборното право...не треба да подлежат на измени една година пред избори“. Сепак, постапувањето по препораките се смета за исклучок од начелото на стабилност на изборното право.

¹¹ Законот дозволува отстапување до 5 отсто од просечниот број на гласачи во една изборна единица.

¹² За да биде избран, првиот кандидат треба да добие ист број на гласови како и пратеникот избран со најмал број гласови од изборна единица во земјата; за да биде избран вториот кандидат потребни се двојно повеќе гласови, и за избор на третиот потребни се тројно повеќе гласови. Доколку потребната излезност не е постигната, нема да биде избран ниту еден кандидат.

VI. РЕГИСТРАЦИЈА НА ГЛАСАЧИ

Сите граѓани со наполнети 18 години живот имаат право на глас, освен ако тоа не им е ускратено со правосилна судска одлука. Регистрирањето на гласачите е пасивно, со исклучок на гласачите кои привремено престојуваат во странство, кои мора да се регистрираат активно. Избирачките права се дадени на лица кои имаат постојано живеалиште во земјата, и кои поседуваат биометриска лична карта или пасош.

Точноста на избирачкиот список останува како едно од најспорните прашања во актуелната политичка криза. По измените во избирачкиот список, направени во 2015 г., ДИК ја сноси единствената одговорност за одржување на избирачкиот список, врз основа на податоци извлечени од матичната евиденција на граѓаните и регистрите на населението. Во февруари, ДИК започна со прочистување на избирачкиот список преку вкрстена проверка на базите на податоци од 11 институции, како и преку спроведување на теренски проверки.¹³ Соговорниците на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изјавија дека процесот бил сложен, методолошки тежок како и дека се потребни големи ресурси.

Од околу 1.8 милион гласачи, за отприлика 330.000 потребно е разјаснување на нивниот статус. ДИК бараше недоследности во базите на податоци и анализираше податоци кои би можело да укажат на евентуални нерегуларности, како на пример, починати лица кои сè уште постојат на листите, голем број на гласачи заведени на исти адреси или гласачи со слични имиња или датум на раѓање. Околу 220.000 податоци беа проследени за дополнителна проверка до МВР и други државни институции.

ДИК објави листа од околу 89.000 граѓани чии што заведени податоци требаше да бидат потврдени во текот на теренските проверки во живеалиштата на гласачите, помеѓу 28 март и 5 април. По интервенцијата на Дирекцијата за заштита на лични податоци на 30 март, ДИК го отстрани овој список од својата веб-страница, заедно со националниот список на адресите на избирачите.¹⁴

Над 550 претставници на ДИК ги посетија домовите на околу 87.000 гласачи, пополнувајќи прашалници кои подоцна беа поставени во базата на податоци на ДИК.¹⁵ Со околу 35.000 избирачи беше остварен директен контакт, додека на 41.000 им беа проверени само нивните податоци. Над 10.000 формулари не содржеа информација дали бил остварен директен контакт со гласачот или не. ДИК избриша над 1.100 починати лица од избирачкиот список и во моментот е во очекување на одговор од страна на МВР во врска со илјадниците преостанати записи.

Прочистувањето на избирачкиот список ќе продолжи во текот на изборниот период. Избирачките списоци треба да бидат објавени за јавен увид од 25 април, по што политичките

¹³ Тоа се: МВР, Централниот регистер, Управата за водење на матични книги, Фондот за здравствено осигурување, Агенцијата за вработување, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, Катастарот на недвижности, Министерството за земјоделство, Министерството за труд и социјална политика, Народната банка, Управата за јавни приходи.

¹⁴ Член 31 (28-г) од Изборниот законик го обврзува ДИК да ги објави избирачките списоци на својата веб-страница со името, презимето и адресата на гласачите. Списокот со 89,000 гласачи исто така содржи податоци за полот и датумот на раѓање на гласачите. Избирачкиот список дозволува гласачите да ги проверат сите евидентирани жители на која било адреса.

¹⁵ За преостанатите 2.000 гласачи немаше никаква адреса во базите на податоци.

партии ќе може да ги оспоруваат. За првпат на овие избори, на денот на изборите, на избирачките списоци треба да биде ставена фотографија од избирачите.

VII. РЕГИСТРАЦИЈА НА КАНДИДАТИ

Секој што има право на глас може да биде кандидат, освен оние кои биле осудени со правосилна судска одлука на повеќе од шест месеци затвор и кои нецелосно ја отслужиле казната. Законот, исто така, определува низа владини позиции и позиции поврзани со владата кои се неспови со кандидатурата.

Кандидатите може да бидат номинирани од страна на политичките партии, коалиции на политички партии, или од група на избирачи. Кандидатските листи поднесени од страна на група избирачи треба да обезбедат најмалку 1.000 потписи, со поддршка од гласачи кои живеат во соодветната изборна единица. Согласно претходната препорака на ОБСЕ/ОДИХР, избирачот сега може да ја даде својата поддршка на повеќе од еден кандидат, меѓутоа, потписите мора да се собираат пред регионалните претставници на ДИК.¹⁶

Кандидатските листи треба да се поднесат до ДИК, не подоцна од 11 мај, при што процесот на регистрација на кандидатите треба да заврши до 13 мај. Со цел да се охрабри учеството на жените, Изборниот законик сега пропишува најмалку 40 отсто од кандидатите да му припаѓаат на помалку застапениот пол.¹⁷

VIII. ИЗБОРНА КАМПАЊА И ФИНАНСИРАЊЕ НА КАМПАЊАТА

Официјално, изборната кампања ќе започне на 16 мај, и ќе заврши 24 часа пред денот на изборите. По претходни препораки на ОБСЕ/ОДИХР, употребата на административни ресурси за изборна кампања, вклучително и употребата на канцелариски простории, канцелариска опрема и службени возила е изречно забранета. Законикот сега забранува притисоци или заплашување на гласачи, и како гаранција, ги обврзува сите учесници во изборниот процес да го потпишат Кодексот за фер и демократски избори.

Бесплатното истакнување на изборни постери е дозволено само на локации определени од страна на секоја општина.¹⁸ Постерите може да се постават на приватни згради, само со дозвола на сопственикот. Додека повеќето форми на водење на кампањата не се дозволени пред 16 мај, политичкото рекламирање на билборди и рекламни панели е дозволено. Политичките партии имаат право да изнајмат рекламни панели и билборди на транспарентен начин.¹⁹

Изборниот законик го регулира финансирањето на изборните кампањи. Сите донации и трошоци поврзани со кампањата мора да се вршат преку трансакциска сметка во банка. На подобните приватни лица им е дозволено да донираат до 3.000 евра во денарска противвредност, додека правните лица може да донираат до 30.000 евра. Странски или

¹⁶ ОБСЕ/ОДИХР претходно препорача да се земат предвид алтернативни методи за собирање на потписи, со цел да се намали можноста за заплашување.

¹⁷ Ова е зголемување на квотата од 10 отсто во споредба со изборите во 2014 година. Секој трет и десетти кандидат мора да биде претставник на помалку застапениот пол.

¹⁸ Општините треба да ги определат локациите 45 дена пред денот на изборите.

¹⁹ Изборниот законик го распределува просторот за билборди: по 40 отсто за владејачките и опозициските партии; и по 10 отсто за парламентарните партии кои немаат пратенички групи и за вонпарламентарните партии.

анонимни донации, како и донации од организации во сопственост на државата, верски или добротворни организации, се забранети. Попустите што медиумските куќи им ги даваат на учесниците во кампањата за политичко рекламирање се сметаат како донации. Секој учесник на изборите не смее да потроши повеќе од 1.80 евро (110 денари) за регистриран гласач во одредена изборна единица.

Учесниците во изборниот процес треба да поднесат два периодични извештаи и еден конечен извештај за трошоците во нивната кампања. Согласно претходните препораки на ОБСЕ/ОДИХР, сега се бара детален приказ во извештаите за трошоците во кампањата. Контрола над финансирањето на кампањата примарно се врши од страна на Државниот завод за ревизија.

IX. МЕДИУМИ

Медиумите ги сочинуваат голем број на средства за јавно информирање, и телевизијата сè уште е главен извор на вести и информации. Соговорниците на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изразија загриженост за опаѓање на медиумската слобода поради политички притисок и мешањето на сопствениците во работата на новинарите. Тие, исто така ја нагласија потребата од суштински реформи.²⁰ Претставникот на ОБСЕ за слобода на медиумите исто така ги повика властите „да го намалат притисокот врз медиумите и да ги почитуваат слободните и критички настроените гласови“.²¹

Уставот, Законот за медиуми и Законот за аудио и аудио-визуелни медиумски услуги ја сочинуваат правната рамка за медиумите, која бара еднаков третман на политичките партии. Дополнително, изменетиот Изборен законик ги обврзува радиодифузерите да известуваат на фер, балансиран и непристрасен начин, овозможувајќи им рамноправен пристап на сите учесници. Воведени се и строги правила кои го регулираат пренесувањето на вестите и известувањето за редовните активности на државните и општинските институции во текот на кампањата. Како дел од Договорот од Пржино, беа одржани консултации помеѓу четирите политички партии и организациите на граѓанското општество за унапредување на реформата во сферата на медиумите, меѓутоа амандманите предложени од организациите на граѓанското општество не беа земени предвид од страна на Собранието на 4 април.

Агенцијата за аудио и аудио-визуелни медиумски услуги (АВМС) бара од регулаторното тело на радиодифузерите, да спроведе мониторинг врз радиодифузерите и интернет-медиумите во текот на изборниот период. Поради недостиг на јасна дефиниција за интернет-порталите во Изборниот законик, АВМС не планира да ги следи таквите медиуми. Додека во периодот пред изборната кампања АВМС ги следи само националните радиодифузери и ги проверува регионалните и локалните медиумски куќи само во случај на жалби, сите радиодифузни медиуми ќе започне да ги следи откако ќе започне кампањата.

Советот за етика на медиумите (СЕММ) кој функционира уште од почетокот на 2015 г., е само-регулаторно тело кое разгледува жалби во врска со медиумските содржини. На 12 февруари, повеќето медиумски куќи во приватна сопственост ја потпишаа „Повелбата на СЕММ за етичко известување за изборите“ заложувајќи се да известуваат на балансиран, вистинит, непристрасен и објективен начин. Претходно, во јануари, јавниот радиодифузер

²⁰ Земјата бележи значителен пад од 34-то место во 2009 г. на 117-то место во 2015 г., според светскиот [Индекс на слобода на печатот изготвен од Репортери без граници](#).

²¹ Види [Соопштение за јавноста](#) на Претставникот на ОБСЕ за слобода на медиумите од 17 јануари 2015 г.

Македонската Радио Телевизија (МРТ), исто така усвои „Етички и професионални принципи на МРТ за медиумско покривање на изборни процеси“ утврдувајќи ги општите насоки за новинарите при известување за изборите.

На 7 април, НМИ на ОБСЕ/ОДИХР започна квалитативно и квантитативно следење на медиумите, и тоа на осум телевизиски канали и пет дневни весници.²²

X. ПРИГОВОРИ И ЖАЛБИ

Приговори во врска со изборите може да поднесуваат овластени претставници на кандидатите, подносителите на кандидатските листи, како и гласачите. Приговорите ги разгледува ДИК, и против нејзините одлуки може да се поднесе жалба до Управниот суд.²³ Одлуките на Управниот суд се конечни.

По претходни препораки на ОБСЕ/ОДИХР, амандманите на Изборниот законик, усвоени во 2015 г., ги прилагодија роковите за разгледување и одлучување по приговори во врска со изборите. Дополнително, сите седници мора да бидат отворени за јавноста. Одлуките за приговорите треба да бидат објавени на веб-страниците на Управниот суд и ДИК. Сè уште не се поднесени никакви приговори до ДИК или до Управниот суд.

Согласно претходните препораки на ОБСЕ/ОДИХР, ДИК воспостави правен сектор за разгледување на приговори. Дополнително, Изборниот законик повикува на поставување на систем на управување со случаи и приговори кој сè уште не е оперативен.

XI. УЧЕСТВО НА НАЦИОНАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА

Меѓуетничките односи остануваат релевантен фактор во политиката во земјата, и политичките партии главно настојуваат да им се приближат на нивните заедници. Традиционално, партиите кои што ја претставуваат албанската етничка заедница се кандидираа одделно, додека партиите кои ги претставуваат помалите заедници се приклучија кон посилните политички сили во предизборните коалиции. Овие помали заедници изразија загриженост до ОБСЕ/ОДИХР поради нивната неинволвираност во преговорите за Договорот од Пржино. Тие исто така тврдеа дека партиите кои ги претставуваат поголемите заедници употребуваат административни ресурси и јавни вработувања за да обезбедат поддршка од малцинствата.

По распуштањето на Собранието, ВМРО-ДПМНЕ започна да формира коалиција, вклучувајќи и некои партии на малцинствата. Други такви партии ѝ изјавија на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР дека не постојат услови за кредибилни избори, и поради тоа нема да учествуваат на изборите.

Изборниот законик обезбедува конкретни права за малцинствата. Во општините каде што етничките заедници сочинуваат барем 20 отсто од населението, истите треба да бидат застапени во ОИК и ИО, и сите обрасци и избирачки материјали, вклучително и гласачките ливчиња, треба да бидат достапни на нивниот јазик. Во единиците каде што барем 20 отсто од граѓаните зборуваат еден од шесте официјално признаени службени јазици на малцинствата, кандидатските листи може да се поднесуваат на тој јазик.

²² Тука влегуваат јавниот сервис МРТ-1 и МРТ-2, приватните *Сител*, *Канал 5*, *Алфа*, *Телма* и *Алсат-М* во ударно време (18:00 до 24:00), како и централните информативни програми на *24 Вести* (20:00 и 22:00). Дневните весници се: *Дневник*, *Вест*, *Слободен Печат*, *Коха* и *Лајм*.

²³ По исклучок, надлежниот основен суд ги разгледува приговорите во врска со попречување или нарушување на кампањата. ОИК немаат надлежност врз приговори во врска со изборите.

ХП. ГРАЃАНСКИ И МЕЃУНАРОДНИ НАБЉУДУВАЧИ

Изборниот законик пропишува набљудување на изборите од страна на меѓународни и граѓански набљудувачи. Организациите на граѓанските набљудувачи МОСТ и ЦИВИЛ ја најавија својата намера да ги набљудуваат овие избори. Во оваа фаза, МОСТ има 80 набљудувачи во 18 регионални канцеларии, додека ЦИВИЛ има 35 набљудувачи во 14 регионални канцеларии, како и 12 мобилни набљудувачи. На 5 април, финансиската полиција започна со истрага на МОСТ во врска со надворешни плаќања кон странски консултанти, и некои од соговорниците на ОБСЕ/ОДИХР се посомневаа во тајмингот на оваа истрага.

ХШ. АКТИВНОСТИ НА МИСИЈАТА

НМИ на ОБСЕ/ОДИХР ја започна својата работа во Скопје, на 31 март. Шефот на мисијата се сретна со Министерството за надворешни работи и ДИК, со претставници на политичките партии, Мисијата на ОБСЕ во Скопје и меѓународната заедница.²⁴ НМИ оствари контакти со чинителите во изборниот процес на сите нивоа. Парламентарното собрание на ОБСЕ (ПС на ОБСЕ) и Парламентарното собрание на Советот на Европа (ПССЕ) планираат да распоредат делегации за набљудување на денот на изборите.

*Англиската верзија на овој извештај е единствениот официјален документ.
Неофицијален превод е достапен на македонски и на албански јазик.*

²⁴ [НМИ на ОБСЕ/ОДИХР](#) и [Мисијата на ОБСЕ во Скопје](#) функционираат одделно, согласно своите мандати.